

twintig jaar. Waaron hij zich juist te Würzburg vestigde is niet met zekerheid te zeggen. Mogelijk had hij er verwanten. In 1478 was daar namelijk een Nikolaus Rijmenschnijder overleden, Dom-vikar en Fiskal. Wellicht is Tylman familie van hem geweest en woonden er nog leden van Nikolaus' gezin in Würzburg, toen de jonggezel daar aankwam. Vreemdelingen werden in die dagen niet al te gastvrij in de steden ontvangen; burgerrecht kregen zij eerst laat en dan nog veelal eerst na flinke betaling; recht van vestiging en recht tot neringdrijven of tot opzetten van een werkplaats werd niet aan iedereen vergund en meester werd men eerst na degelijken werktijd. Kunst was handwerk en beeldhouwer of schrijnwerker, verver of schilder, ijzersmid of goudsmid, men was handwerksman en werd als zoodanig beschouwd. Maar de stand van handwerksman was in de middeleeuwen meer geëerd dan tegenwoordig.

Toen Tyl in Würzburg aankwam was zijn leertijd waarschijnlijk al voorbij. De gildeboeken vermelden niet, dat hij bij een der toenmalige beeldhouwers *) als leerling werkte. Waarschijnlijk kon hij de bewijzen geven van in Ulm of Neurenberg of wellicht nader bij zijn woonplaats in de leer te zijn geweest. Maar als gezelschap of knecht kon hij alvast in Würzburg werk vinden.

In 1485 trad hij in het huwelijk met de weduwe van een goudsmid Ewald Schmidt en naar het toenmalig gebruik werd hem kort daarna het burgerrecht der stad verleend. †) Anna Schmidt, wier meisjesnaam Uchenhofer was, schijnt veel ouder te zijn geweest dan Riemenschneider. Zij was reeds moeder van drie zonen, Jörg (George),

Hans en Nikolaas. In 1501 overleed Anna. Zij had hem één kind, een dochter Gertrud (of Gertraud) geschonken.

Riemenschneider heeft in dien tijd veel gewerkt. Hij reisde heel Frankenland rond, en verscheiden van zijn groote stukken dateeren uit dien tijd. Eenmaal is hij ziek geweest en liet zich opnemen in het Bürger-spital (Broederhuis). Dit is op te maken uit het volgende dokument: Man soll Riemenschneider, der fünfzig Gulden in das Spital bringen will, in das Spital annehmen, doch soll man sich erkundigen und erfahren, was er mehr hat, dass man das auch wisse, wiewohl man ihm seine Zubusse lasse; ob er aber etwas (zurück) liesse über die fünfzig Gulden, dass es auch dem Spital bliebe. *)

Men ziet dat de heeren van het huis voor hem nu niet bepaald liefdadigheid betrachtten. Maar waarschijnlijk had Riemenschneider die ook in het geheel niet nodig. Zijn roem nam steeds toe en zijn werkplaats breidde zich uit; in dien tijd had hij niet minder dan twaalf leerlingen.

In 1504 begon zijn ambtelijke loopbaan. Uit een voordracht van zes personen, waarop hij *vijfde* was, werd hij door het Domkapittel in den Stadsraad (de z.g. untere Rat) gekozen. Uit deze benoeming blijkt hoe hoog de beeldhouwer toen reeds in de achting van de Domheeren stond. Dit is echter slechts het begin; langzamerhand klimt hij tot de hoogste stedelijke ambten op; — maar uit het verder verloop der geschiedenis zal blijken, hoe diep tragisch ten slotte zijn val en vernedering zijn geweest.

In 1505 is Riemenschneider hertrouwd met een zeer jong meisje, Margaretha Rappolt, de oudste uit een gezin van vijf kinderen. Toen later zijn schoonouders beiden waren overleden, traden Tyl en de broeder van zijn schoonvader Kunz Rappolt op als voogden over de vier andere kinderen. Hij bleef dit tot 1516; elf jaar na zijn huwelijk

*) Ulrich Hagenfurt of Michael Weiss b.v.

†) In het Bürger-matrikel van 1473—1493 is dit als volgt opgeteekend: Dile Rymenschneider Bildschnitzer von osterrode In Sachsen ist burger worden: viff Montag nach den Suintag Reminscere Anno 0 LXXXV vnd hat nicht geben fur sein burgerrecht. Hij behoefde niets te betalen, daar hij de weduwe van een gildebroeder huwde. De datum is 28 Februari 1485.

*) Ontleend aan Weber (Zie de bibliografie aan het slot).